

HISTORISCH PLATFORM ROERMOND NIEUWSBRIEF

J A A R G A N G 14, N U M M E R 1 – a p r i l 2018

Woensdag 23 mei 2018 vindt in **het Royal Theater** de vijftiende jaarlijkse bijeenkomst plaats van het Historisch Platform Roermond. Dit platform biedt onderzoekers en geïnteresseerden de mogelijkheid voor uitwisseling van ideeën, onderzoeksvragen, tips, presentaties en initiatieven op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis. Het platform, gedragen door het Gemeentearchief, wil daarmee de effectiviteit en de publicatie van onderzoeken vergroten.

Belangstellenden zijn van harte welkom het Historisch Platform bij te wonen op woensdag 23 mei om **19.30 uur** in **het Royal Theater, Hamstraat 7a, 6041 HA Roermond**. Deze avond is gratis toegankelijk. Consumpties zijn voor eigen rekening.

A.u.b. aanmelden vóór woensdag 23 mei: gemeentearchief@roermond.nl t.a.v. HPR of gericht aan Swalmerstraat 12, 6041 CX Roermond. Vergeet dus niet woensdag 23 mei in uw agenda te reserveren!

Het programma is als volgt:

- 19.15 uur Ontvangst met een (gratis) kopje koffie of thee
- 19.30 uur Welkomstwoord avondvoorzitter
- 19.35 uur Drs. Luc Wolters "De Beatrixmijn op de Meinweg"
- 19.55 uur Luc Mol "Een pelgrimsreis in de 17de eeuw"
- 20.15 uur Pauze en boekenverkoop
- 20.35 uur Ron Puts "HISCOVER - Augmented Reality"
- 20.45 uur Vincent Freriks "De spoorlijn Maastricht-Roermond-Venlo"
- 21.10 uur Dennis Jansen en Eric Brugman "Vrijveld in beeld"
- 21.30 uur Sluiting avondvoorzitter

Het Historisch Platform Roermond

Roermond is een stad met een rijk verleden, maar dat wist u natuurlijk. U, als historisch geïnteresseerde, bent van harte uitgenodigd deze avond bij te wonen. Wij, van het Gemeentearchief Roermond, vertellen u graag over lokale geschiedenis in de vorm van korte lezingen door onze onderzoekers.

Dit platform is met nadruk géén genootschap of vereniging, maar een open ontmoetingsplaats die de mogelijkheid biedt om ideeën uit te wisselen, onderzoeksvragen voor te leggen en samenwerkingsverbanden te initiëren. Een plaats waar ruimte is voor discussie, presentatie en initiatieven op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis op verschillende terreinen en niveaus.

Breng Cuypers in beeld (glasnegatieven)

Annemieke Broeke

In het Cuypershuis bevindt zich een bijzondere collectie van 800 glasnegatieven, die een schat aan informatie bevat over het functioneren van de ateliers van de Roermondse architect/ontwerper Pierre Cuypers. De glasnegatieven waren in slechte staat en uiterst kwetsbaar. Ze vormen nu wel een belangrijk bewijs van Cuypers' vooruitstrevende aanpak. Zijn leven lang heeft hij nieuwe technieken gebruikt en innovaties ingezet om zijn bedrijf zo optimaal mogelijk te laten functioneren. Het Cuypershuis gaat het geheim van deze glasnegatieven nu ontrafelen. Door *crowdfunding* is de restauratie en de digitalisering van deze glasnegatieven gerealiseerd.

Kastelen om van te dromen

drs. Jeannine Hövelings

Aan het eind van de 19e eeuw start Pierre Cuypers met de restauratie van het middeleeuwse Kasteel De Haar te Haarzuilens bij Utrecht. Hij neemt de oude resten als uitgangspunt en tovert een sprookjesachtig neogotisch kasteel tevoorschijn, voorzien van alle moderne comfort. Alle onderdelen van het kasteel, zowel exterieur als interieur, zijn ontworpen door Cuypers.

Er zijn meer voorbeelden van neogotische kastelen, geënt op de middeleeuwen: Eugène Viollet-le-Duc (Château de Pierrefonds), Jean Bethune (Kasteel van Loppem, België), William Burges (Cardiff Castle, Wales), Bodo Ebhardt (Château du Haut-Koenigsbourg, Frankrijk). Deze sprookjeskastelen refereren aan de glorievolle riddertijden uit de middeleeuwen maar zijn voorzien van alle eigentijdse comfort.

Muntslag in Roermond

prof.dr. Jos Benders

De eerste bekende 'Roermondse' munten dateren uit het begin van de jaren 1340. De Gelderse hertog Reinoud II (1339-1343) liet toen verschillende typen zilveren en vermoedelijk ook gouden munten slaan. De muntslag werd voortgezet onder zijn zoons Reinoud III en Eduard, vermoedelijk tot in de jaren 1350. Enkele van hun munten zijn zelfs ware kunstwerkjes. Een bijzondere periode breekt aan na de dood van Reinoud III in 1371. Er breekt een opvolgingsoorlog uit. In deze periode is het grootste deel van het Gelderse Overkwartier in handen van hertog Willem van Gulik en diens vrouw Maria van Gelre. Na 1371 c.q. 1374 en tot uiterlijk 1380 heeft de Gulikse hertog in Roermond laten munten. Een nieuwe periode begint als hertog Arnold van Egmond in 1472 de stad Roermond muntrecht verleent. Vanaf 1486 tot eind 17e eeuw heeft de stad dit recht daadwerkelijk benut, hoofdzakelijk om kleingeld te slaan. De situatie

ten tijde van Karel van Egmond (1492-1538) verdient nader onderzoek: er is herhaaldelijk in Roermond gemunt, maar niet van alle munten is duidelijk of ze als hertogelijk dan wel als stedelijk moeten worden beschouwd. Bijzonder is dat de stad in de 17e eeuw de productie in eigen beheer nam.

Opgravingen bij het Commandantshuis, Varkensmarkt **drs.ing. Nico van der Feest**

In een eerder lezing werd bericht over de opgraving aan de Varkensmarkt. Er is uitgelegd welke fasen er grofweg aan bouwfases zijn aangetroffen. Inmiddels zijn de vondsten allemaal gewassen, geteld en gewogen. Meer dan 20.000 vondsten zijn opgegraven, van complete potjes tot kleine scherven.

Opvallend zijn de resten van twee bijzondere afvalkuilen grofweg uit het begin van de 17e eeuw. Naast grote delen van allerlei aardewerkobjecten zijn er ongeveer 2000 stuks tafelglas aangetroffen. Zogenaamd boomstamglas, komeetglas, maar ook glas uit Bohemen, prachtig geslepen en gegraveerd en glas uit Venetië. Deze laatste categorie vertoont kleine stukjes kunst, kleurige glasvormen, onder andere gestileerd als zeepaardjes. Veel materiaal wacht nog op een uitwerking, welke elk moment van start kan gaan.

Ondertussen is in het pand van H&M veel veranderd, de originele elementen van het interieur zijn nagenoeg allemaal weggewerkt om de moderne uitstraling van de winkel te faciliteren. Niet alles is echter uit het zicht verdwenen. Er zijn twee grote glasplaten geplaatst om een beerput uit de 18e eeuw (met koepel en kruisribben) en een waterput uit de 14e eeuw (opgetrokken uit mergel) zichtbaar te maken. Achterin de winkel is in het tegelwerk de ligging van de verwijderde kelder te zien.

Vóór de opening in de komende weken heeft een filmteam opnames gemaakt voor een documentaire, die hopelijk dit jaar nog in première kan gaan.

Als kers op de taart is het onderzoek aan de Varkensmarkt uitgeroepen tot één van de 20 meest spraakmakende archeologische onderzoeken van 2017 in Nederland!

De Dionysiuskerk te Asselt

Loe Giesen

In 1846 gaf koning Willem II toestemming voor de sloop van het oude kerkje van Asselt. Gelukkig werd geen gebruik gemaakt van deze sloopvergunning; het werd hersteld en bleef in zijn bestaande vorm behouden. Rond 1900 werd het afgevoerd van de lijst van beschermde monumenten, maar mede door de aandacht die het desondanks kreeg van kunst- en bouwhistorici bleef het gebouw toch overeind. Bevolkingsgroei (en daarmee de behoefte aan een groter kerkgebouw) plus een steeds achteruitgaande toestand leidden rond 1910 tot

nieuwe plannen. Rector Conraedts nam in 1914 contact op met bouwmeester Pierre Cuypers en historicus Van Beurden en samen stelden zij een restauratie- en uitbreidingsplan op, dat tussen 1916 en 1920 werd uitgevoerd. Zo ontstond het kerkje zoals we dat nu kennen.

Rond het Rozenkerkje, zoals het godshuis ook wel genoemd werd, heeft altijd een waas van romantiek en mysterie gehangen. Romeinse bouwresten prikkelen de fantasie, evenals verhalen over een Noormannenkamp. De strijd tegen het Maaswater, de bloemversieringen tijdens de Sacramentsprocessies, het werk van vele veelal bekende kunstenaars, deze en andere beelden en verhalen passeerden de revue tijdens deze presentatie.

Waar komt de muziek uit de *Schinderhannes* vandaan? **drs. Gerard van de Garde**

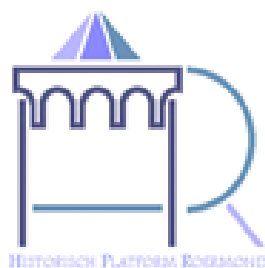
Noe zinge veer, noe drinke veer / Ei glaeske beer

Emile Seipgens schreef zijn komische dialectopera *Schinderhannes* in 1864. Hierin verkoopt een rover zijn ziel aan de duivel; later probeert hij onder dat contract uit te komen. Alle muziek in de opera zou zijn ontleend aan oudere opera's. Er zijn echter ook heel wat volksliedjes verwerkt, waaronder *Soldeeren, soldeeren* (in *Dao kump t'r, dao kump t'r*) en *Guter Mond, du gehst so stille* (in *Kapitein, had ich 't mer gewete*). Ook militaire marsen werden gerecycled, zoals de *Dessauer Marsch* (in *Ei glaeske beer*). Mogelijk zijn die ingebracht door Johannes Jung, trompettist/cornettist bij het garnizoen.

Zoals bekend, is de duivel het enige personage dat ABN spreekt. Maar Seipgens' muziekkeuze bevat meer anti-Hollandse steken onder water. Het openingslied *Amis, la matinée est belle* is ontleend aan de *Barcarolle* die in de opera *La muette de Portici* voorafgaat aan het duet *Amour sacré de la patrie*, in 1830 het startsein voor de Belgische revolutie. En de oproep aan de rovers om in verzet te komen tegen de duivel, *Allons, mien vrunj, geer mó't uch sjtiepe*, verwijst naar de *Marseillaise*, het strijdlid van de Franse republikeinen uit 1792. Dat herinnerde Seipgens' publiek aan de roerige jaren 1830-1849, toen Roermond een anti-Hollands broeinest was geweest en toen het 'Vive la France' en het 'Vive la république' langs de straten hadden weerklonken.

Zoals bekend, is de duivel het enige personage dat ABN spreekt. Maar Seipgens' muziekkeuze bevat meer anti-Hollandse steken onder water. Het openingslied *Amis, la matinée est belle* is ontleend aan de *Barcarolle* die in de opera *La muette de Portici* voorafgaat aan het duet *Amour sacré de la patrie*, in 1830 het startsein voor de Belgische revolutie. En de oproep aan de rovers om in verzet te komen tegen de duivel, *Allons, mien vrunj, geer mó't uch sjtiepe*, verwijst naar de *Marseillaise*, het strijdlid van de Franse republikeinen uit 1792. Dat herinnerde Seipgens' publiek aan de roerige jaren 1830-1849, toen Roermond een anti-Hollands broeinest was geweest en toen het 'Vive la France' en het 'Vive la république' langs de straten hadden weerklonken.

Mocht u vragen hebben, mail gerust: gemeentearchief@roermond.nl. A.u.b. "HPR" vermelden als onderwerp. Het Gemeentearchief is open van maandag tot en met donderdag van 09:00 uur tot 17:00 uur. Met vriendelijke groet en hopelijk tot de 23ste, namens de stuurgroep van het HPR, Cathy Ni Cheallaigh

www.roermond.nl/gemeentearchief, www.historieroermond.nl

<https://www.facebook.com/historiehuisroermond/>